

Yrd. Doç. Dr. Veysi AKIN İle 100. Yılında Birinci Dünya Savaşı Üzerine Edirne’de Yapılan Söyleşi *

1.Birinci Dünya Savaşı öncesinde başta Osmanlı Devleti olmak üzere Avrupa’nın başat güçlerinin genel durumları ve dünya siyaseti içindeki etkinlikleri hakkında neler söyleyebilir siziz?

Veysi Akın; Birinci Dünya Savaşını başlatan olay 1914 yılı yazında yaşandı. Devletleri böylesine büyük ve geniş çaplı bir savaşa iten süreç 19.yüzyılın ikinci yarısından itibaren oluşmaya başladı. Bu yüzyılda İtalya ve Almanya siyasal birliklerini tamamlayarak Avrupa siyasal düzeni içinde etkinliklerini ve güçlerini göstermeye başlaması ve ayrıca iktisadi alanda ki gelişimlerini sağlamak ve enerji kaynağı ihtiyaçlarını karşılayabilmek için sömürge ve pazar arayışlarına başlamaları başta İngiltere ve Fransa olmak üzere Avrupa’nın büyük güçlerini rahatsız ve tedirgin etmeye başladı. İngiltere denizlerdeki üstünlüğü ve donanmasının gücü sayesinde çok geniş topraklara hükmetmekteydi. Hemen hemen dünyanın birçok yerinde sömürgeleri vardı. Bu zamanlarda İngiltere için kullanılan tabir, Üzerinde güneş batmayan imparatorluktu. Yine aynı şekilde Fransa da başta Kuzey Afrika olmak üzere geniş sömürgelere sahipti. Almanya ve İtalya’nın bu arayışları bu iki devletin birbirine yakınlaşmasına neden olmuştur. Rusya ise bu dönemlerde yine uzun zamandır düşünüyordu sıcak denizlere inme arzusunu gerçekleştirmek için balkanlarda Slav kökenli Ortodoks halkları Osmanlıya karşı kışkırtarak Osmanlıdan koparmak ve kendi egemenliği altına almak için çeşitli uğraşların içindeydi. Avusturya - Macaristan İmparatorluğu’nun bu dönemde yeni kurulan Almanya ile çok yakın ilişkiler içerisindeydi. Fakat Rusya ile balkanlara hâkim olmak ve etki alanını genişletme konusunda bir çekişme ve mücadele söz konusuydu. Osmanlı ise 1877-1878 Rus savaşı sırasında Rusların kısa bir sürede Balkanlarda ve Doğu Anadolu’da kolayca ilerlemesi ve ayrıca savaşın kaybedilerek hem Doğu’da hem de Rumeli’de toprak kaybetmesi Osmanlı Devleti’nin ne kadar zayıf olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu savaştan sonra yaşanan Balkan savaşları ve kaybedilen topraklarda bunun bir göstergesidir. Rus savaşından sonra İngiltere veya Fransa Osmanlı Devleti’nin ne kadar zayıf olduğunu görmüş ve Osmanlıyı desteklemekten vaz geçmişlerdir. Bunun üzerine Osmanlı Devleti Almanya ile yakınlaşmaya başlamıştır.

2.Birinci Dünya Savaşı’nın çıkmasına neden olan en önemli faktörün Batılı ülkeler arasındaki sömürge yarışı olduğu düşünüldüğünde ve Osmanlı

* Bu söyleşi Uluslararası İlişkiler Öğrenci Dergisi Editörü Nejla BİRKOÇ tarafından 13 Nisan 2015 tarihinde Trakya Üniversitesi Balkan Yerleşkesinde gerçekleştirilmiştir.

Devletin adeta kurtlar sofrasında iştah kabartan bir av olduğu alındığında Türklerin Birinci Dünya Savaşı'na girmesi "Doğu sorununun" nihai çözümü olarak görülebilir mi? Bu değerlendirmeler ışında Türkiye'nin savaş dışı kalıp kalmasıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Veysi Akın; Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasını sağlayan önemli faktörlerden biri de Batılı ülkeler arasındaki sömürge yarışıdır. Avrupa'nın büyük devletleri neredeyse dünyanın tamamına yakın bir kısmını sömürge toprakları olarak ele geçirmişti ve geriye ise sadece zengin yeraltı kaynaklarına sahip Osmanlı toprakları kalmıştı. Osmanlı-Rus savaşına kadar Avrupalı devletler arasında Osmanlının varlığı aradaki güç dengesi açısından çok önemliydi ve hiçbir devlet doğrudan doğruya Osmanlının yıkılması taraftarı değildi. Fakat 1877-78 Osmanlı Rus savaşından sonra Osmanlı Devleti'nin ne kadar zayıf ve güçsüz olduğu ortaya çıkmış ve Rusya'ya karşı her zaman Osmanlıyı destekleyen İngiltere ve Fransa bu savaştan sonra desteğini çekmiştir. İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı Devleti'nden desteğini çekmesinin nedeni Doğu sorunu ve bu sorunun çözümünün artık Osmanlı üzerinden değil de doğrudan doğruya yapılmak istenmesi etkili olmuştur. Artık Osmanlı'nın geleceğinde enerji kaynağı olarak büyük bir değere sahip Ortadoğu topraklarının yönetilmesi, Osmanlı üzerinden değil de doğrudan doğruya yapılmak isteniyordu. Bu doğrultuda İngiltere ve Fransa tarafından Osmanlı topraklarının işgal planları hazırlamaya başlamıştı. Hem bu planların öğrenilmesi hem de İngiltere ve Fransa'nın Rusya tehlikesine karşı Osmanlı devletinden desteğini çekmesi Osmanlıyı yalnız bırakmıştır. Rusya'ya karşı müttefik arayışı Osmanlıyı Almanya'ya yaklaştırdı. Osmanlı Devleti'nin savaş dışı kalması pek mümkün değildi. Çünkü İngilizler Doğu ve Akdeniz politikası çerçevesinde Osmanlıyı saf dışı bırakmak istiyordu. Bunun da gerçekleşmesinin yolu Osmanlıyla savaştan geçiyordu. Bunun içinde zaten planlar yapılmış Kıbrıs adası İngilizler tarafından üst olarak kullanılmaya başlanmıştı. Ve Birinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde yani Osmanlı himayesinde olan Alman gemilerinin Rus limanları olan Odessa ve Sivastopol'u bombalamalarında önce İngiltere Osmanlı'nın Ortadoğu topraklarına ve çeşitli bölgelerine asker çıkarma hazırlıkları yapmaya başlamıştı. Bu durumda Osmanlı Devleti'nin Almanya safında Topraklarını korumaktan ve savaşa girmekten başka çaresi kalmamıştır.

3. Osmanlı Devleti savaş öncesinde gerek ekonomik gerekse askeri (orduda) alanda birçok sorunla uğraşıyordu. Osmanlı Devleti, ordusunu modernize etmek için ağırlıklı olarak II. Abdülhamit döneminde olmak üzere Almanya'dan ıslah heyetleri getirme yoluna gitmişti. Buna rağmen İttihat-Terakki ileri gelenlerinin ve özellikle de Enver Paşa'nın Türkiye'yi Alman etkisine soktuğu şeklindeki suçlamalar hakkında neler söylenebilir?

Cevap; Osmanlı Devleti ve Almanya arasındaki yakınlaşma II. Abdülhamit'in erken yıllarında başlamıştır. 1877-1878 yıllarında Rusya'ya karşı yapılan savaşın kaybedilmesi Türklerin tarihi açısından önemli bir dönüm noktasına sahiptir. Bu savaş sonucunda Osmanlı Devleti'nin ne kadar zayıf olduğu ortaya çıkmış ve başta İngiltere olmak üzere birçok Avrupalı devlet Rusya'ya karşı Osmanlıyı destekleme politikasından vazgeçmiştir. İngiltere Doğu Akdeniz politikasını Osmanlı üzerinden değil de Kıbrıs'ı ve Mısırı işgal ederek doğrudan yapmaya başlamıştır. Ayrıca Rusya'nın sıcak denizlere inme tehlikesini de Osmanlı üzerinden değil doğrudan önlenilmesine karar verilmiştir. Yaşanan tüm bu gelişmeler sonucunda Osmanlı Devleti Rusya tehlikesine karşı yalnız başına kalmıştır ve bunun bir sonucu olarak da Osmanlı yönetimi Almanya'ya yaklaşmaya başlamıştır. Almanya geliştirmekte olan sanayisini beslemek ve ihtiyaç duyduğu ham madde ve pazar ihtiyacını karşılamak için uzun zamandır bir arayış içindeydi ve Osmanlı toprakları hem doğal kaynakları hem de beşeri (insan) kaynakları bakımından geniş imkânlarla sahipti. Almanya Osmanlıya yakınlaşarak Osmanlı topraklarından ham madde ve sömürge kazanmayı amaçlıyordu. Ayrıca Osmanlı'nın beşeri kaynaklarının çok olması ve Arapların da Osmanlı himayesinde bulunması İngiltere'ye karşı yapılacak bir harekâta kullanılacak önemli bir güçtü. Karşılıklı çıkarlar doğrultusunda Osmanlı-Alman yakınlaşması II. Abdülhamit döneminde başladı. Bu yakınlaşmalar neticesinde Alman İmparatoru Kayser II. Wilhelm iki defa Osmanlı Devletini ziyarette etmişti. Bu dönemde yapılan anlaşmalarla Bağdat-Berlin demir yolu projesi Almanlara verildi. Ayrıca Osmanlı Devleti ordunun modernize edilmesi ve yeniden düzenlenmesi için Almanlarla anlaşta. Almanların Deutsche banktan açmış olduğu kredilerle orduya birçok teçhizat ve malzeme alınarak eksiklikler giderilmiştir. Almanya'dan başta Albay Von Kaehler olmak üzere birçok üst düzey asker Osmanlı ordusunda görev almaya başladı ve birçok asker de Almanya'ya eğitim için gönderildi.

İttihat ve Terakki iktidara gelmeden yani 1913 senesi öncesinde yönetimde elbette ki bir etkileri ve ülke çapında da çok geniş bir örgütlenmeleri vardı. Fakat yönetimde doğrudan doğruya iktidara gelene kadar bir yetkileri yoktu. Oysaki Almanya ve Osmanlı arasındaki yakınlaşma bundan çok daha önce II. Abdülhamit zamanında başlayıp gelişmiştir. Birinci Dünya Savaşı öncesinde İttihat ve Terakki önderleri çıkabilecek bir savaşta savaş öncesinde İngiltere, Fransa ve Rusya gibi birçok devletle müttefik olmak için girişimlerde bulunmuş fakat olumlu bir sonuç alamayınca Enver Paşa'nın da etki ve isteğiyle olası tehlike ve saldırılar karşı savaşa Almanya'nın yanında girilmesi kararlaştırılmıştır. Savaşın daha yeni yeni alevlenmeye başladığı zamanlarda Osmanlı toplumu içinde de savaşa girilmesi yönünde istekler ve çeşitli gazetelerde de bu yönde birçok yazılar vardı. Ayrıca 14 Kasım 1914 tarihinde Ali Haydar Efendi tarafından okunan Cihad-ı Ekber fetvası halk tarafından sevinçle karşılanmıştır. Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi sonucunda

Osmanlı Devleti'nin Büyük Savaşta toprak kaybederek yenik çıkması ve topraklarının birer birer işgale uğraması halkta büyük üzüntü ve hayal kırıklığı yaratmıştır. Savaş kaybedilince Özellikle İttihat ve Terakki karşıtları gerek gazetelerdeki yazılarıyla gerekse diğer faaliyetleriyle İttihat ve Terakkiyi suçlamaya başlamışlardır. Savaşın kaybedilmesi birçok kişinin fikrini değiştirmiştir. Bu suçlamalar o zamanlardan günümüze kadar devam etmektedir. Gerek olayları ayrıntılı ve iyi araştırmayan akademisyenler, gerekse acemi tarihçiler Birinci Dünya Savaşına girilmesi ve kaybedilmesi yönünde özellikle Enver Paşa ve İttihat Terakkiyi suçlamaya devam etmektedirler.

4.Çanakkale Savaşı gerek Türk gerekse dünya tarihi açısından çok önemli bir yere ve etkiye sahiptir. Alman yazar Klaus Wolf, “Gelibolu 1915” adlı eserinde “Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasında Almanların da payı olduğunu” belirterek söz konusu zafere ortak olduklarının altını çizmektedir. Sizce bu görüş ne derece doğrudur? Bu bağlamda Çanakkale Savaşı hakkında neler söyleye bilirsiniz?

Veysi Akın; Çanakkale Savaşı'nda Almanları yokmuş gibi göstermek hem Türklerin adaletine yakışmaz hem de haksızlık olur. Osmanlı ordusunun ıslahı ve modernizasyonu II. Abdülhamit döneminden başlanarak Almanlarla beraber yapılacaktır. Almanlar savaş öncesinde ve savaş sırasında Türk ordusuna silah teçhizatı ve donanımı bakımından birçok yardımda bulunmuştur. Ayrıca topların kullanımı konusunda Türk askerinin eğitimi Almanlar tarafından verilmiştir. Savaş sırasında askerlerimiz aldığı eğitimlerle düşman gemilerini Çanakkale'den geçirmemişlerdir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Enver Paşa Türk orduları başkumandanı olarak görev almıştır. Çanakkale Cephesinde ise Alman Limon Von Sander bir süre V. Ordu komutanı olarak görev yapmıştır. Ayrıca Erich Von Falkenhayn ve Von Der Goltz gibi birçok Alman yüksek rütbeli askeri yetkili de bu cephede bulunmuştur. Her ne kadar Alman askeri yetkililerin savaş planlarının hatalı olduğuyla ilgili iddialar varsa da Almanların gerek eğitim gerekse savaş malzemesi konusundaki katkıları inkâr edilemez. Ancak savaşın kazanılması topçularımızın başarılı atışları ve kara savaşında cephedeki kahraman askerlerimizin başarılı savunmaları sonucu gerçekleşmiştir. Kahraman askerlerimiz düşmanın ne denizde ne de karada ilerlemesine geçit vermemiştir. Almanların Çanakkale savaşındaki yardım ve katkıları inkar edilemez fakat asıl başarı ve zafer Türk askerindedir.

5.Irak cephesinde gerek Süleyman Askeri Bey ve komutasındaki “Osmancık Gönüllü Taburunun” Basra savunması, gerekse Halil Kut Paşa'nın Kut'ül Amare kentini kuşatarak 28.000 İngiliz'i esir alması önemli bir olaydır. Bunlara bir de Nuri Paşa önderliğinde kurulan “Türk Kafkas İslam Ordusunun” Azerbeycan'ı ve Dağıstan'ı fethetmesi eklendiğinde Birinci Dünya Savaşı Türkler açısından genelde başarılı olarak değerlendirilebilir mi?

Veysi Akın; Halk arasında yedi düvele karşı savaşımız olarak anılan Birinci Dünya Savaşı'nda, yedi düvele karşı savaşmış olmasak da yedi cephede savaşa katılarak başta Çanakkale Savaşı olmak üzere önemli başarılar elde ettik. Ayrıca Arap yarımadasında çok geniş bir alanda savaştık. Gerek Süleyman Askeri Bey komutasındaki Osmancık Gönüllü Taburunun başarıları, gerekse Halil Kut Paşanın Küt'ül Amare kentini kuşatarak General Tawshend da dâhil 28 bin İngiliz askerini esir alması İngilizler için büyük bir hezimet olmuştur. Bu olay gerek Türk gerekse İngiliz tarihi açısından çok önemlidir. Halil Paşa'nın bu başarısından sonra kendisine Kut soyadı verilmiştir. Halil Paşa önderliğindeki Kafkas-Türk-İslam ordusunun Kafkaslarda ve Azerbaycan topraklarında gerek savaş sırasında gerekse savaş sonrasında bölgeyi ve halkı Ermenilere karşı koruması ve onları kendi içlerine kadar kışkırtması çok önemlidir. Osmanlı ordusunu bu cephede durduran ve mütarekeye götüren önemli nedenlerden biri müttefiklerinin yenilerek savaştan çekilmesi ve Osmanlı'nın zayıf karnı olan Trakya bölgesinden işgale uğrama ve İstanbul'un düşme tehlikesi etkili olmuştur.

6.1917 de Rusya'da iktidarı ele geçiren Bolşevikler Birinci Dünya Savaşı'ndan çekilerek Osmanlı Devleti ile imzaladıkları anlaşma gereği işgal ettikleri yerleri boşaltmışlardır. Ruslardan boşalan yerleri kısa sürede Ermeni birlikleri doldurarak Osmanlıya karşı savaşmaya başlamışlardır. Rusya'nın savaştan çekilmesinin savaşın genel seyrine ve Türkiye'ye etkisini açıklar mısınız?

Veysi Akın; 1917'de Rusya'da Çarlık Rejiminin Bolşevikler tarafından ele geçirilmesi ve Brest Litovsk Barış Antlaşması ile savaştan çekilmesi Osmanlı'nın doğudaki savaşının kaderi açısından hem de müttefikleri açısından çok önemlidir. Bu antlaşmanın dördüncü maddesi Osmanlı devleti için çok büyük önem arz eder. Bu antlaşma çerçevesinde Ruslar 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonucu aldıkları Kars-Ardahan-Batum vilayetlerini boşaltarak Osmanlıya bıraktı. Eğer ki Rusya savaştan çekilmeseydi Osmanlı'nın Doğu Anadolu toprakları Ruslarda kalabilirdi. Ayrıca Milli mücadele döneminde bir de Ruslara karşı savaş vermek durumunda kalınabilirdi. 8 Aralık 1918'den itibaren çekilmeye başlayan Rusların çekildikleri güzergâhları bu seferde Ermeni çeteleri tarafından dolduruluyor. Bu çeteler Ruslardan da aldıkları destek ve yine Rusların kışkırtmasının da etkisiyle doğu Anadolu'da birçok köy-kasaba ve şehre baskınlar düzenleyerek binlerce Müslüman-Türk masum vatandaşı katlediyor. Yaşanan bu olaylar üzerine Türk Ermeni savaşı başlıyor ve Türk ordusu Erivan'a kadar yaklaşarak Ermenileri barış yapmaya zorluyor. Ruslar her ne kadar Ermenilere yardım edip onları kışkırtsalar da savaştan çekilmeleri Türk tarihi ve Türkiye açısından çok hayırlı olmuştur.

7.10 Ağustos 1920 de Fransa'nın Sevres kasabasında İtilaf devletleri ve Osmanlı Devleti arasında Sevr Antlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmanın Osmanlı Devleti ve toplumu üzerindeki etkisini “Türk İstiklal Mücadelesi” bağlamında değerlendirir misiniz?

Veysi Akın; İlk önce şunu vurgulamak gerekir ki 10 Ağustos 1920’de Osmanlı heyeti ve İtilaf devletleri arasında imzalanan Sevr Antlaşması hem Uluslararası ilişkiler bilimi hem de Tarih bilimi açısından ölü doğan bir antlaşmadır. Çünkü Parlamenter hükümet modeliyle yönetilen ülkelerde bir antlaşmanın yürürlüğe girmesi için parlamentonun da onaylaması gerekir. Sevr Antlaşması ne Osmanlı Meclisinde nede yeni kurulan TBMM de imzalanmıştır. Bu antlaşma Milli Mücadele ve bunun sonucunda alınan Misak-ı Milli kararlarına aykırıdır.

Milli mücadele, Mondros mütarekesi ile başladı. Eğer Wilson İlkeleri doğrultusunda bize verilen sözler esas alınıp uygulansaydı Osmanlı Devleti çok daha az toprağını kaybedecek ve bu günkü sınırlarından daha geniş sınırları olacaktı. Fakat Sevr Antlaşması'nın Osmanlı heyeti tarafından imzalanması ve bunun ardından da Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde yaşanan işgaller ve en son İzmir'in işgali Anadolu'da önceden başlamış olan Milli Mücadeleyi daha da alevlendirdi ve Halide Edip Adıvar'ın deyişiyle “Ateşe koşan kelebekler gibi halkın Mustafa Kemal etrafında toplanması ve kenetlenmesine neden oldu” ve Milli Mücadele başladı.

8.Birinci Dünya Savaşı sırasında 27 Mayıs 1915 tarihinde çıkarılan “Sevk ve İskân Kanunu” çerçevesinde Osmanlı topraklarında yaşayan bazı Ermeni vatandaşları cephelerin güvenliği nedeniyle buldukları yerlerden başka bölgelere göç ettirilmişlerdir. Bu durumu Ermeniler “soykırım” olarak tanıtmak için uzun zamandan beri tedhiş faaliyetleriyle (ASALA) ve diplomatik alanda Türkiye'yi sıkıştırmaktadır. Bu durumu AKP hükümetinin Ermenilerden özür mahiyetindeki politikaları çerçevesinde değerlendirebilir misiniz?

Veysi Akın; 27 Mayıs 1915 tarihinde çıkarılan geçici bir kanunla Doğu Anadolu ve Kuzey Doğu Anadolu gibi birçok bölgede savaş süresi boyunca geçerli olacak geçici bir kanunla bazı zararlı faaliyetlerde bulunan Ermeni vatandaşların Osmanlı Halkına ve Orduya karşı yapacakları olumsuz faaliyetleri önlemek için Osmanlı devleti içinde başka bölgelere göç ettirilmişlerdir. Bu kararın alınmasında; Bazı Kürt aşiretleri ve Ermeniler arasında çıkan çatışmalar, 1914 yılından itibaren Rusların Ermenilerin yardımlarıyla Osmanlı toprakları içlerinde ilerlemeleri ve yine Van vilayetinin işgalden önce Ruslara teslim etmeleri ve Ayrıca Ermeni çetelerin çıkardıkları ayaklanmalar ve yaptıkları büyük katliamlar sonucunda karşılıklı çatışmaların ve büyük can kayıplarının yaşanması etkili olmuştur. Savaş sırasında çeşitli nedenlerden dolayı göç ettirilen Ermeniler kendi topraklarına geri dönebileceklerdi. Fakat Ermenilerin

büyük bir kısmı savaştan sonra buldukları topraklarda kaldı. Bir kısmı da büyük savaş sonrası başta Amerika ve Avrupa devletleri olmak üzere beşeri (insan) kaybını karşılamak isteyen bu ülkelere kendi istekleri doğrultusunda göç ettiler. Ayrıca büyük savaşın sonlarına doğru Rusların Ermenileri kışkırtmaları ile Doğu Anadolu topraklarında karşılıklı çatışmalar yaşandı. İngilizlerin Kafkasya topraklarını Ermenilere vermesi sonrasında bu bölgede de Ermenilerin Türk ve diğer Müslüman halka karşı katliamları oldu. Türk ordusunun Kafkasya'da ilerlemesi sonucu Ermeni Osmanlı savaşı bitti ve bu mesele o zaman çözüldü. Fakat daha sonraki zamanlarda başta Amerika ve Avrupa'da yaşayan Ermeniler bu ülkelere aldıkları desteklerle yaşanan bu olayları kendilerine yönelik bir soykırım olarak ifade etmeye başladılar. Ermeniler, başta Amerika ve çeşitli Avrupa ülkelerinden aldıkları desteklerle ve Ermeniler tarafından kurulan ASALA terör örgütünün Türk diplomatlara yaptıkları kıyımlarla Türkiye'yi köşeye sıkıştırmak ve bu iddiaları kabul ettirmek için uğraştılar. Ve halen daha dünya kamuoyundan da aldıkları desteklerle de bu iddialarını, hukuki bir boyut kazandırmak için ısrarla devam etmektedirler.

Avrupa'da birçok ülkede ve Amerika'da da bir çok eyalette Türklerin Ermenilere soykırım yaptığına dair hukuki ve yasal boyutta kararlar alınmakta. Ve ayrıca bu bölgelerde Soykırım iddialarının inkârının yasaklanması ve aksi durumda ise çeşitli yasal yollarla cezalandırılmaktadır. Avrupa ve Amerika'da Ermenilerin soykırım iddialarının neden desteklendiğine yönelik şunlar söylenebilir; birincisi geçmişte başta Avrupa olmak üzere Hristiyan dünyası için de Türklere ve Türk kimliğine karşı oluşmuş önyargı ve korkular çok önemlidir. Ayrıca Hristiyanlığa karşı Müslümanlığın bir tehdit olarak algılanması ve bunun bir sonucu olarak ta Hristiyan Ermenileri Müslüman Türklerden korumaya almak düşüncesi de etkili olmuştur.

İkinci olarak da Avrupa kendi geçmişinde olan bazı yaftaları Türk milletine yıkararak psikolojik ve vicdanen rahatlamak istemektedir. Bilinçaltına yerleşmiş olan duygularla sürekli olarak Türkleri baskı altında tutmak istemektedirler.

Son on yıl içinde AKP Hükümeti Türkiye'nin Ermeni politikasını değiştirdi. AKP'nin Ermenilere yönelik söylem ve politikalarını özür olarak algılamamak gerekir. Gerek Amerika ve Avrupa ülkelerinden ve gerekse Dünya kamuoyundan bu konuyla ilgili Türkiye üzerinde büyük bir siyasal ve kamuoyu baskısı var. AKP hükümeti Arşivlerin açılarak, Tarihçilerden oluşan bir komisyonla olayın incelenmesini ve gelişmelerinde Diplomatik görüşmeler yoluyla yapılmasını teklif etmektedir. Çünkü Osmanlı arşivlerinde ve yapılan kazılar sonucunda Türklere yönelik toplu katliamlar, camilere insanları doldurup topluca yapılan kıyımlar kayıt altına alınmıştır. Ermenilerle ilgili olarak da göç esnasında olup bitenler hepsi kayıt altındadır. Milli utanç duyacağımız hiçbir şey söz konusu değildir. Elbette savaş yıllarının getirdiği bazı ortak acılar

yaşanmıştır. Fakat Ermeniler bu tekliflere yanaşmadığı için karşılıklı bir çözüm oluşturulamamaktadır. O dönemde yaşanan olayları halkın ortak acısı ve kayıpları olarak değerlendirmek gerekiyor. Ortak bir deklarasyonla özür karşılıklı olarak halklara yapılmalıdır. Hükümetlerin yaptığı her şeyden her zaman halkları mesul tutmak doğru değildir.

9. Hocam yukarıdaki soruların haricinde Birinci Dünya Savaşı ve bunun yansımalarıyla ilgili neler söylemek istersiniz.

Veysi Akın; Tüm Tarihi hadiseler başlangıçları itibarıyla öncesinden etkilenir ve sonuçları itibarıyla da geleceği etkilerler. Birinci dünya savaşının sonucunda Bolşevik ihtilalinin yaşanması hemen sonrasını ve hem de bu günkü düzeni çok etkilemiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın yaşanması ve sonucunda dünyanın Doğu ve Batı Bloğu olarak iki kutba ayrılması sonucu Soğuk Savaşın yaşanmasının nedenleri arasında Birinci Dünya Savaşı ve sonuçları etkili olmuştur.

Yine Birinci Dünya Savaşı Türkiye Cumhuriyeti'nin doğmasında çok etkili olmuştur. Eğer ki Birinci Dünya Savaşı olmasaydı Türkiye'nin kurulması ertelenebilirdi. Osmanlı Devleti belki bir otuz kırk yıl daha yaşayabilirdi. Bu dönemde İngilizlerin desteğiyle Arap ayaklanmaları gerçekleşebilir ve Osmanlıdan ayrılabilirdi. Zaten bu yüzyıl İmparatorlukların tamamen tasfiye edildikleri dönem olduğu için aynı durum Osmanlı için de gerçekleşebilirdi. Türkiye Atatürk'ün gerçekleştirdiği Türk inkılabı sonucunda batıyı temel alıyor ve savaş sonrası kurulmaya başlanan yeni düzende Batılı devletlere yaklaşıyor.